

Wiangmok Forest Plantation Management Summary

บทสรุปการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน สวนป่าเวียงมอก องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้

สวนป่าเวียงมอก องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เขตลำปาง

งานสวนป่าเวียงมอก สังกัดองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เขตลำปาง องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เหนือบน สวนป่า เวียงมอกเป็นสวนป่าโครงการที่ 4 ได้รับมอบจากกรมป่าไม้ ตามนโยบายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2533 เดิมเป็นสวนป่าขององค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกปลูกทดแทนเงื่อนไข่มพทานทำไม้ ได้จัดทะเบียนที่ดินเป็นสวนป่าตาม พ.ร.บ. สวนป่า พ.ศ. 2535 เมื่อปี 2539 เนื้อที่ 7,225 ไร่ แปลงปี 2517-2522 (ตามหนังสือ สป. 3 เล่มที่ 02 ฉบับที่ 20 ลว. 21 พ.ย. 2539) และ ปี 2543 เนื้อที่ 506 ไร่ แปลงปี 2528 , 2530 (ตามหนังสือ สป. 3 เล่มที่ 06 ฉบับที่ 33 ลว. 6 มิ.ย. 2543) ตั้งอยู่บริเวณป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่มอก ท้องที่ตำบลแม่มอก-ตำบลเวียงมอก อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง เส้นทางหลวงสายอำเภอเถิน-ทุ่งเสลี่ยม ห่างจากอำเภอเถินประมาณ 23 กิโลเมตรและห่างจากตัวเมืองจังหวัดลำปางประมาณ 106 กิโลเมตร

ได้ดูแลสวนป่าโครงการที่ 2 อีกจำนวน 2 สวนป่า คือ 1.สวนป่าแม่วะ เป็นสวนป่าไม้ยูคาลิปตัส มีเนื้อที่จำนวน 650 ไร่ ตั้งอยู่ที่ตำบลเถินบุรี อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง และ 2.สวนป่าแม่ทาน เป็นสวนป่าไม้ยูคาลิปตัส มีเนื้อที่จำนวน 65.78 ไร่ ตั้งอยู่ที่ตำบลนาแสง อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง

แผนที่แสดงพื้นที่การดำเนินงานกิจกรรมของงานสวนป่าเวียงมอก ประจำปี 2562

ระบบการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน

(Sustainable Forest Plantation Management System)

องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ (อ.อ.ป.) เป็นรัฐวิสาหกิจ สังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีนโยบายมุ่งเน้นให้สวนป่าในสังกัดมุ่งปฏิบัติการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน เพื่อก้าวสู่ระบบการจัดการสวนป่าที่เป็นสากลโดยการปลูกสร้างสวนป่า คຸ້ມครองรักษาบูรณะป่าไม้เพื่อประโยชน์แก่การป่าไม้ โดยได้กำหนดพันธกิจด้านธุรกิจ ประกอบด้วย การพัฒนาที่ดินสวนป่า โดยอนุรักษ์และพัฒนาให้เป็นสวนป่าเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน เป็นรากฐานการผลิตไม้และบริการส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจสู่ภาคเอกชน ชุมชนท้องถิ่นอย่างครบวงจร เพื่อตอบสนองความต้องการใช้ไม้ของประเทศอย่างพอเพียงและยั่งยืน ส่งเสริมและสนับสนุนธุรกิจอุตสาหกรรมไม้ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและธุรกิจบริการที่มีป่าไม้เป็นพื้นฐานให้ประชาชนได้รับบริการที่ได้มาตรฐาน มีการจัดการด้านการตลาดอย่างครบวงจร พัฒนาระบบและสร้างกลไกการตลาดไม้เศรษฐกิจอย่างเป็นธรรม เพื่อให้การปลูกไม้เศรษฐกิจได้รับผลตอบแทนที่คุ้มค่าและยั่งยืน อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมและพัฒนาสังคม ชุมชนท้องถิ่นโดยใช้สวนป่าเป็นฐานในการดำเนินงานช่วยเหลือสร้างงานสร้างอาชีพให้แก่เกษตรกรรอบเขตสวนป่าตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยประชาชนมีส่วนร่วม

การจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืนประกอบด้วยความยั่งยืน 3 ประการ

- ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม
- ความยั่งยืนด้านสังคม
- ความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจ

วัตถุประสงค์ในการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน

- รักษาสภาพสิ่งแวดล้อมในสวนป่า
- ส่งเสริมความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่อนุรักษ์ของสวนป่า
- ฟื้นฟูสภาพธรรมชาติในสวนป่า
- อนุรักษ์แหล่งที่อยู่อาศัยของพืช และสัตว์หายากที่ถูกคุกคามและใกล้สูญพันธุ์
- ส่งเสริมสถานภาพด้านสังคม คุณภาพชีวิตที่ดีของชุมชน ท้องถิ่น
- สนับสนุนประสิทธิภาพของการใช้ประโยชน์สูงสุดของผลผลิตไม้จากสวนป่า

อัตรากำลังการบริหารจัดการงานสวนป่าแม่เวียงมอก

นายศิริศักดิ์ ดาคำ หัวหน้างาน สวนป่าเวียงมอก	
นายธนศ นีวหิณ พนักงาน (ระดับ1)	นางสาวสุภาพร บุญจูบุตร พนักงานบัญชี
นายภิกพ วงศ์ พนักงานปฏิบัติการสัญญาจ้าง	นายณรงค์ จุ่มแปง พนักงานปฏิบัติการ ชั้น 5

การดำเนินงานการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืนของงานสวนป่าเวียงมอก

1. ด้านเศรษฐกิจ

- พื้นที่ให้ผลผลิตทั้งหมด 5,265.829 ไร่
- ความเพิ่มพูนเฉลี่ย (AYI) 0.47 ลบ.ม./ไร่/ปี
- ความเพิ่มพูนทั้งปีของสวนป่าฯ 2,474.94 ลบ.ม./ปี

* ข้อมูลดังกล่าว ได้จากการสำรวจปริมาณกำลังผลิตของสวนป่าเวียงมอก ประจำปี 2561

การทำไม้ประจำปี 2562

- แพลง 2520 เนื้อที่ 433.01 ไร่ ปริมาตร 768.16 ลบ.ม.

รวมทั้งหมด 768 ลบ.ม.

* การทำไม้ของสวนป่าเวียงมอกไม่เกินปริมาณความเพิ่มพูนทั้งปี เพื่อให้เกิดการฟื้นตัวของป่า

แผนการทำไม้ของงานสวนป่าเวียงมอก

ปีดำเนินการ	แปลงปี	เนื้อที่ (ไร่)	ปริมาตร (ลบ.ม.)	วิธีการตัดสาง
2560	2519 B2	469.60	530	Thinning3
2561	2518 B6	255.03	360	Thinning3
2562	2520	433.01	640	Thinning3
2563	2521 B1	367.89	680	Thinning3
2564	2521 B2	393.09	520	Thinning3
2565	2522 B3	373.55	560	Thinning3

การปลูกสร้างสวนป่า ประจำปี 2562

- ดำเนินการบำรุงดูแลสวนป่าไม้สักแปลงเก่า เนื้อที่ 7366.85 ไร่ และป้องกันการลักลอบขโมยไม้และบุกรุกพื้นที่ภายในเขตรับผิดชอบ

2. ด้านสิ่งแวดล้อม

พื้นที่สวนป่าเวียงมอก มีลักษณะเป็นที่ราบเชิงเขา สูงจากระดับน้ำทะเล 1,027 เมตร สภาพป่าทั่วไปเป็นป่าเบญจพรรณแล้งและเต็งรัง มีพรรณไม้ตามธรรมชาติที่สำคัญได้แก่ สัก แดง ประดู่ป่า เต็ง รัง ยางพลวง ฯลฯ ทรัพยากรสัตว์ป่าที่พบสัตว์

เลี้ยงลูกด้วยนม ได้แก่ หมูป่า กระรอก กระแต ตุ่น แมวดาว สัตว์เลี้ยงคลาน ได้แก่ กิ้งก่าสวน แย้ ตะกวด และงูชนิดต่าง ๆ สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ ได้แก่ กบนา เขียดจิก คางคกบ้าน เขียดตะปาด อึ่งอ่าง นก ได้แก่ เหยี่ยวชนิดต่าง ๆ ไก่ป่า นกกางเขนดง นกปรอด นกกระปูด นกกระราง และนกเขา เป็นต้น

สวนป่าฯ ได้กำหนดพื้นที่อนุรักษ์รวมกันทั้งสิ้น 937.80 ไร่ ของเนื้อที่สวนป่าทั้งหมด (7225 ไร่) โดยแบ่งพื้นที่อนุรักษ์ ออกเป็นแต่ละประเภท ดังนี้

1. พื้นที่สองฝั่งลำห้วย (Stream Bank)
2. พื้นที่แนวกันชน (Buffer Zone)
3. พื้นที่ป่ากึ่งธรรมชาติ (Semi natural)
4. พื้นที่ที่มีคุณค่าสูงด้านการอนุรักษ์ (HCVA)

พื้นที่ที่มีคุณค่าด้านการอนุรักษ์สูง(HCVA)

หมายถึงคุณค่าของสิ่งมีชีวิต เป็นพื้นที่ที่มีคุณค่าด้าน ชีววิทยา นิเวศวิทยา สังคม หรือวัฒนธรรมซึ่งคุณค่าเหล่านี้ถือว่ามี ความโดดเด่น และมีความสำคัญยิ่งในระดับชาติ ระดับภูมิภาคหรือในระดับโลก ซึ่งคุณค่าเพื่อการอนุรักษ์อย่างสูงนี้ จำเป็นอย่างยิ่ง ต้องได้รับการคุ้มครอง รวมถึงต้องสร้างมาตรการหรือแผนเพื่อการจัดการและติดตามเพื่อให้แน่ใจสิ่งที่ได้รับการพิจารณาให้อยู่ใน สถานภาพ HCV นั้นยังคงอยู่หรือได้รับการพัฒนาไปในทิศทางที่ดียิ่งขึ้น

จากการสำรวจ และลงความเห็นกับชุมชนในการกำหนดพื้นที่ HCV ในพื้นที่สวนป่าเวียงมอก ดังนี้

1. HCV Basic needs of local communities :หนองปู่แสน

การจัดการและการตรวจติดตามทางงานสวนป่าเวียงมอก ได้จัดชุดสำรวจ และดูแลพื้นที่ HCV โดยการบันทึกลงใน แบบบันทึกตรวจติดตามพื้นที่ HCV เมื่อพบความเสียหาย หรือมีแนวโน้มที่จะเกิดความเสียหายต่อพื้นที่ เพื่อนำไปสู่แนวทางการ ป้องกันและแก้ไขต่อไป

ผลการตรวจติดตาม จากการสำรวจตรวจติดตามไม่พบความเสียหาย และผลกระทบจากการประกอบกิจกรรมของทาง สวนป่าแม่เวียงมอก และจากปัจจัยภายนอก ต่อพื้นที่ HCV แต่อย่างไรก็ตาม มีแนวโน้มของไฟป่าในช่วงฤดูแล้ง ซึ่งงานสวนป่าฯได้ จัดทำแผนการป้องกันไฟป่า โดยการทำแนวกันไฟ และตรวจตราป้องกันพื้นที่ดังกล่าวเพิ่มมากขึ้นเป็นกรณีพิเศษ

พื้นที่ที่มีคุณค่าด้านการอนุรักษ์สูง ของงานสวนป่าเวียงมอก

การสำรวจผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม (SITE INSPECTION) ก่อนการทำไม้

จากการสำรวจพื้นที่ด้วยเครื่องมือแบบการสำรวจ Site Inspection ก่อนการทำไม้ของแปลงทำไม้สวนป่าเวียงมอก ไม่พบพืชพรรณ และสัตว์ที่หายาก ใกล้สูญพันธุ์ รวมทั้งพื้นที่ HCV บริเวณพื้นที่แปลงทำไม้และทางงานสวนป่าเวียงมอก ได้กำหนดแนวทางการจัดการเพื่อป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งชี้แจงให้ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ปฏิบัติตามแนวทาง ดังนี้

1. กำหนดแนวกันชน (Buffer Zone) หรือไม้ใกล้ทางตรวจการ
2. ละเว้นการทำไม้บริเวณพื้นที่สองฝั่งลำห้วย (Stream Bank) รวมถึงปลูกเสริมไม้ป่า เช่น ประดู่ แดง มะค่าโมง และต้นไผ่ ในพื้นที่
3. สร้างฝายดักตะกอน และชะลอความชุ่มชื้น บริเวณลำห้วยที่อยู่ในพื้นที่ทำไม้ รวมทั้งบริเวณใกล้พื้นที่ทำไม้
4. การเหลือต้นไม่วิวในบริเวณพื้นที่ ที่เสี่ยงต่อการพังทลายของดิน
5. งดเว้นการตัดถนนป่าไม้ใหม่ รวมทั้งระมัดระวังเมื่อจำเป็นต้องสร้างถนนป่าไม้

3. ด้านสังคม

ชุมชนรอบพื้นที่สวนป่าแม่เวียงมอก ประกอบด้วย 2 ตำบล คือ ตำบลเวียงมอก และตำบลแม่มอก ซึ่งเป็นที่ตั้งของสำนักงานสวนป่าเวียงมอก

* จากการสำรวจ สอบถามผู้นำชุมชนรอบสวนป่าเวียงมอก ไม่พบว่ามีชุมชนพื้นเมือง หรือชนเผ่าใดๆ ที่เคยอาศัยอยู่ในบริเวณพื้นที่สวนป่าเวียงมอกหรือพื้นที่รอบสวนป่าเวียงมอก

นโยบายด้านสังคมของงานสวนป่าเวียงมอก

- พิจารณาจ้างแรงงานจากชุมชนท้องถิ่นใกล้ๆสวนป่าเป็นอันดับแรกและกำหนดค่าจ้างแรงงาน ด้วยความเป็นธรรม
- มีการฝึกอบรมให้ความรู้พนักงานสวนป่าและคนงาน
- ส่งเสริมอุปกรณ์และเครื่องมือด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน
- ส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพให้กับคนงาน
- สนับสนุนด้านการศึกษาและศาสนา
- จำหน่ายไม้สักของสวนป่าประมาณ 30% ให้กับชุมชนท้องถิ่นและหมู่บ้านป่าไม้
- สร้างโครงการความร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่น
- ส่งเสริมด้านอุตสาหกรรมไม้ต่อเนื่อง
- มีระบบแก้ไขข้อขัดแย้งกับชุมชนท้องถิ่น
- มีพนักงานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนท้องถิ่น
- ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการสวนป่า

ภาพการร่วมกิจกรรมทางสังคม กับชุมชนรอบพื้นที่สวนป่าฯ

ร่วมงานทำบุญตามประเพณี ข้าวสลาก ในท้องที่ ต.เวียงมอก อ.เถิน จ.ลำปาง และพื้นที่ใกล้เคียง

ร่วมกิจกรรมงานกีฬา ณ โรงเรียนเวียงมอกวิทยา

การร่วมกิจกรรมงานการแข่งขันกีฬาเชื่อมความสัมพันธ์ ต่างๆ

แผนการจัดการสวนป่า

ลำดับ	รายละเอียด	2560	2561	2562	2563	2564
1.	ด้านเศรษฐกิจ - แผนการทำไม้(ลบ.ม.) - แผนการปลูกเสริมฯ (ไร่) (ปลูกทดแทนพื้นที่หลังการทำไม้)	530 -	360 -	640 -	680 -	520 -
2.	ด้านสังคม - กรมธรรม์อุบัติเหตุ (ปีละ) - ตกลงกับชุมชน(ครั้ง) - มวลชนสัมพันธ์(ครั้ง) - การจ้างแรงงาน (%) - การอบรม (ครั้ง)	1 1 12 100 3	1 1 12 100 3	1 1 12 100 3	1 1 12 100 3	1 1 12 100 3
3.	ด้านสิ่งแวดล้อม - พื้นที่ HCV (จุด) - พื้นที่อนุรักษ์ (ไร่) - ต้นไม้อนุรักษ์ (ต้น) - การประเมินคุณภาพ ดิน แหล่งน้ำ (ครั้ง) - Site Inspection(ครั้ง/ปี/กิจกรรม) (ก่อนและหลังทำไม้/แปลงปี)	1 937.80 10 2 3	1 937.80 10 2 3	1 937.80 10 2 3	1 937.80 10 2 3	1 937.80 10 2 3

ผลการดำเนินงานของสวนป่า ในปีที่ผ่านมา

งานสวนป่าเวียงมอก มีผลการดำเนินงานในปี 2562 ดังนี้

1. ด้านเศรษฐกิจ ผลการทำไม้แปลง 2520 ปริมาตร 768.16 ลบ.ม. มีการจำหน่ายไม้ให้กับราษฎร ประชาชนทั่วไป ได้ใช้ไม้ที่ถูกต้องตามกฎหมาย สร้างรายได้ให้กับ สวนป่าเวียงมอก เป็นเงิน 2,019,985.01 บาท มีค่าใช้จ่ายเป็นค่าจ้างทำไม้ และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน เป็นเงิน 686,779.40 บาท และดูแลรักษาสวนป่าแปลงเก่า ใช้งบประมาณในการปลูกป่า บำรุง ดูแลรักษา จำนวน 411,450 บาท

2. ด้านสิ่งแวดล้อม งานสวนป่าเวียงมอก ดำเนินการจัดทำกิจกรรมตามแผนการจัดการ ที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เช่น กิจกรรมการส่งเสริมความหลากหลายทางชีวภาพ การสำรวจผลกระทบก่อนและหลังทำไม้ (site inspection) การตรวจติดตามต้นไม้อนุรักษ์ การป้องกันไฟป่า การอนุรักษ์พื้นที่สองฝั่งลำห้วย พื้นที่แนวเขตป้องกันรอบนอก พื้นที่ป่ากึ่งธรรมชาติ มีการควบคุม กำจัดสารเคมีและของเสียต่าง ๆ และแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ในการตรวจตราป้องกันรักษาพื้นที่ HCV และพื้นที่ของสวนป่าแปลงปีต่างๆ รวมจำนวน 7,225 ไร่ เป็นต้น มีค่าใช้จ่าย ด้านสิ่งแวดล้อม เป็นจำนวนเงิน 0.09 ล้านบาท

3. ด้านสังคม งานสวนป่าเวียงมอก ได้มีกิจกรรม ด้านการบริการสังคม เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน และหน่วยงานต่างๆ ในท้องถิ่น การทำประกันชีวิตกลุ่มให้คนงานการฝึกอบรมคนงานด้านความปลอดภัยต่าง ๆ และส่งเสริมการปลูกป่า เป็นต้น การจ้างแรงงานชุมชนรอบสวนป่าทำให้ชุมชนมีงานทำและมีรายได้ โดยมีค่าใช้จ่าย ด้านสังคม เป็นจำนวนเงิน 1.1 ล้านบาท ในการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน ทั้งสามด้านโดยสรุป มีความสำเร็จ และยั่งยืน ตามที่ได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ทุกประการ

วิสัยทัศน์ องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้

“เป็นผู้นำการจัดการสวนป่าเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน เพื่อยกระดับอุตสาหกรรมไม้ของ อ.อ.ป.”

ติดต่อสอบถาม : สำนักงานสวนป่าเวียงมอก ต.แม่มอก อ.เถิน จ.ลำปาง รหัสไปรษณีย์ 52160

โทร 093-8524050 Email address : Wiengmok@hotmail.com